Relatoria del cicle de formacions per la borsa d'Entre[terres] – Febrer 2025

MIGRACIONS, ANTIRACISME I FACILITACIÓ DE GRUPS

Per Mariona Vilaró Osàcar

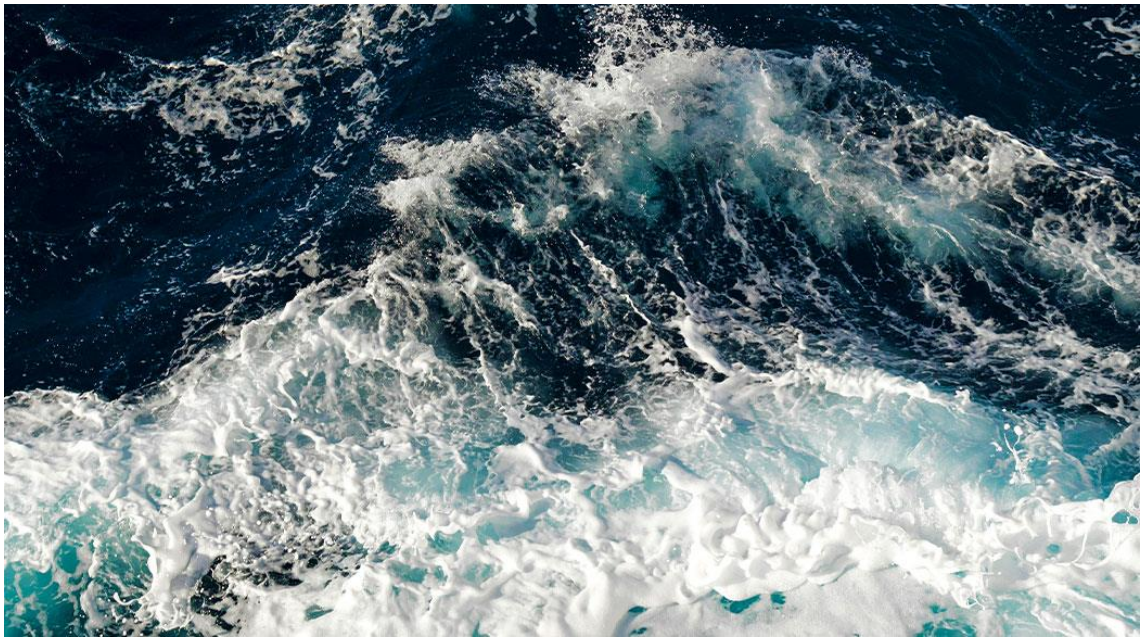

PRESENTACIÓ DE LA BORSA D'ENTRE[TERRES] I DE LA GUIA

La **Carla**, tècnica de participació de l'SCI, va presentar el grup local Entre[terres] i la Guia d'Entre[terres] i va exposar què és Entre[terres], com s'organitza i què implica ser tallerista.

VULNERACIONS DELS DRETS HUMANS A LA MEDITERRÀNIA I EFECTES EN ELS MOVIMENTS MIGRATORIS

*Amb **Victoria Muñoz**, militant afrofeminista i antiracista, jurista i politòloga en formació per la UAB-SciencesPo Paris, membre impulsora i cofundadora d'AfroFem Koop, i tècnica de projectes en Justícia Global a l'Institut de les Desigualtats.*

La Victoria va començar la seva intervenció subratllant la multifactorialitat de les migracions. Va puntualitzar que el seu discurs es centraria en **les vulneracions dels drets humans del Nord Global cap al Sud Global** i l'impacte que tenen les polítiques neocolonials sobre les vides humanes, ja que aquest és una dels grans línies de treball que té la militància antiracista al territori català i a l'Estat espanyol en general. Va especificar que l'objectiu de la sessió seria entendre la divisió racial del treball en el sentit intern (economia interna) i extern (economia externa), com el capitalisme global divideix el treball de diferents maneres i com això afecta els moviments migratoris. Tot seguit, va definir els processos en conceptes teòrics (colonialisme, colonialitat, neocolonialisme, anticolonial, postcolonial i descolonial) fent servir exemples de diverses regions com el continent africà.

Fent referència a quan es parla del percentatge de població migrant que rep Espanya, la Victoria ha recordat que la història d'aquest país és una història colonial i que la migració forçada més important de la història del país ha estat la participació activa en el desplaçament per part de l'Estat espanyol a tot el que llavors era imperi espanyol.

Breu introducció a les migracions post-colonials

A continuació, la Victoria va entrar en el tema de les migracions desmentint algunes falsedats. En primer lloc, va desmentir que la majoria de les migracions es produeixin del sud al nord, ja que **els moviments migratoris interns són molt més importants que els moviments migratoris externs**. A banda d'això, va remarcar que aquest tipus de moviments migratoris no han parat de créixer, perquè els conflictes no paren de créixer.

També va desmentir que les persones que fugen de països en conflicte fugin a països del Nord Global. **La majoria de les persones que fugen de conflictes fugen on poden**, generalment a altres poblacions dins el mateix país o a països veïns.

A partir d'aquestes dades, la Victoria va qüestionar-se **per què hi ha la percepció d'ocupació**, i va argumentar que es deu a les narratives de l'extrema dreta, però que aquestes no es consolidarien en el context de l'Europa fortalesa sense el colonialisme, la colonialitat i el neocolonialisme, que contribueixen a la deshumanització d'aquestes persones que provenen del sud global. Així doncs, va afirmar que totes les mentides d'avui dia són el reflex d'una consolidació històrica del colonialisme, que està dins les nostres ments.

Reflexions entorn com veure la qüestió migratòria

A continuació, la Victoria va entrar al terreny politicoeconòmic compartint algunes reflexions. En primer lloc, va expressar que **les relacions econòmiques actuals que impulsen l'empobriment de les classes treballadores del sud global són també una vulneració del Nord Global cap al Sud Global**. En aquest sentit, va esmentar les tropes que té França al Senegal o els marcs de cooperació econòmica i migratòria d'Espanya amb el Marroc, fets que contribueixen a l'empobriment de la classe treballadora, que és la que majoritàriament emigra.

Així doncs, va explicar que tenint en compte les relacions econòmiques entre el Nord i el Sud Global, trobem un cercle viciós: en primer lloc, es produeix un procés de colonialisme que implica l'explotació de recursos, es construeixen economies al sud global fetes pels interessos del nord global, aquests territoris s'independitzen, però no poden subsistir de forma autònoma perquè **durant els processos d'explotació dels recursos i dels cossos es deixen economies empobrides** i, per tant, es generen situacions de dependència i les repúbliques independents es veuen obligades a establir relacions econòmiques i polítiques de desigualtat. A partir d'aquest context, la Victoria va explicar la situació actual, en la qual s'han generat marcs de "cooperació" desigual i d'espoli, i hi ha hagut una falta de reparació econòmica per part d'Occident cap al Sud Global, que ha provocat una dependència econòmica del Nord Global. Aquestes dinàmiques determinen quin interès té un país concret en establir relacions amb un altre.

Les rutes comercials d'avui són les rutes comercials d'ahir

A continuació, la Victoria va passar a parlar sobre **la desindustrialització, que té com a conseqüència la deslocalització dels processos de producció**. Això significa que es mouen els processos de producció al Sud Global per disminuir els costos de producció, generant pobresa i problemes ambientals. A continuació, va centrar el relat en com va impactar aquesta situació a Catalunya, exposant que moltes empreses de famílies burgeses catalanes van deslocalitzar els seus processos de producció.

Seguidament, la Victoria va mostrar un mapa sobre les rutes comercials mundials expressant que **les rutes de comerç actuals no són noves**, moltes qüestions que tenen a veure amb el comerç internacional s'expliquen pels fets que van passar històricament: **l'explotació d'avui és l'explotació d'ahir**.

Relatant els fets històrics, la Victoria va explicar que el Nord Global, després d'explotar, empobrir i obligar les persones del Sud Global a marxar, va crear la llei d'estrangeria. A partir d'aquí, va parlar de les injustícies que genera aquesta llei.

Finalment, la Victoria va concloure la seva intervenció repassant els missatges principals exposats prèviament.

PROCESSOS DE RACIALITZACIÓ I RACISME

DESCONSTRUINT I DESMUNTANT REPRESENTACIONS I IMAGINARIS DISCRIMINATORIS

*Amb **Cheikh Drame de SOS Racisme**, entitat que treballa per la defensa dels drets humans des de l'acció antiracista, de manera independent, democràtica i des de l'acció de base.*

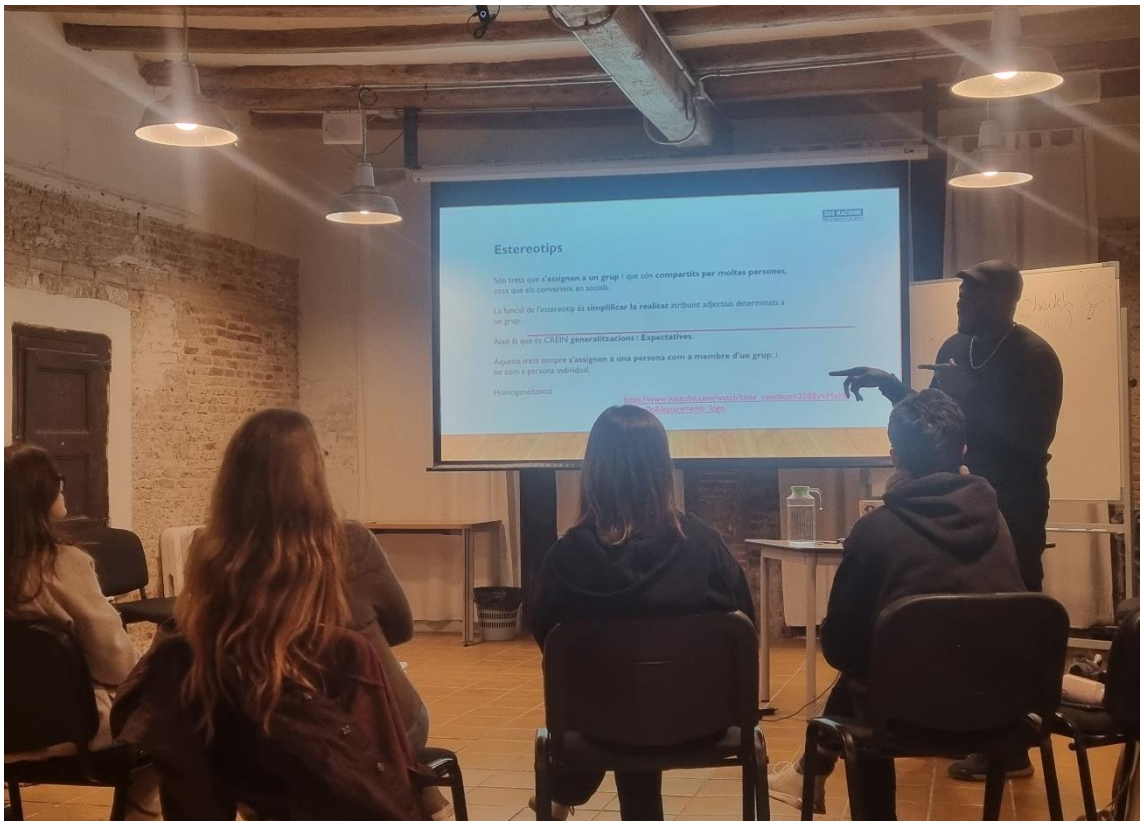

En Cheikh va començar puntualitzant que duria a terme la seva intervenció des de la seva experiència personal amb el racisme perquè considera que d'aquesta manera transmet millor els conceptes.

En primer lloc, va fer una introducció presentant-se a cada una de les participants en un idioma diferent. A partir d'aquesta introducció, va passar a parlar sobre els estereotips, afirmant que tots tenim estereotips i és normal que en tinguem, ja que és un fet intrínsec en l'ésser humà i ens serveixen per simplificar la realitat. El problema està quan aquests estereotips passen a la dimensió emocional i porten a una acció discriminatòria. Els estereotips generen expectatives i això fa que generin també assumpcions, per explicar-ho, en Cheikh va exposar algunes vivències seves personals com a exemple. Va parlar aleshores de les persones que expressen els seus estereotips en forma d'accions discriminatòries i com aquestes persones s'escuden en la llibertat d'expressió, reflexionant **on acaba el dret a la llibertat d'expressió i on comença l'ofensa a una altra persona**, perquè no tot s'emmarca dins del context de la llibertat d'expressió.

Després d'això, va plantejar la qüestió: **on aprenem els estereotips?** Les participants van respondre dient que els aprenem de la cultura, els mitjans de comunicació, la família, l'escola, el carrer, etc. En definitiva, **els rebem de tots els agents socialitzadors de la societat**.

Va posar d'exemple un llibre escolar en què a la portada del tema que tractava la immigració hi sortia una patera amb persones africanes. Això provoca que es condicioni a moltes persones que quan pensin en migrants només veuran aquesta imatge.

Els mitjans de comunicació són una gran font de propagació d'estereotips, ja que en ells observem **la necessitat de vincular fets negatius a la diversitat d'origen/ètnia**. Quan hi ha un robatori i la persona que el fa no és d'aquí, sempre es destaca la seva procedència, en canvi, això no passa quan la persona que roba és catalana/espanyola.

En Cheikh va reflexionar que quan tot el que es rep són estereotips negatius, és normal que la població catalana/espanyola percebi els immigrants com una amenaça.

Davant d'aquesta situació, va remarcar **la importància de denunciar el racisme**, ja no per un mateix, sinó per l'impacte que pot tenir això per altres persones.

A continuació, es va projectar un vídeo sobre un experiment social en càmera oculta que va desenvolupar SOS Racisme. En el vídeo es buscava la reacció de la gent davant d'un discurs islamòfob.

Una altra qüestió que va esmentar és que ja no parlem de xenofòbia, perquè la xenofòbia és el rebuig a les persones estrangeres, però no hi ha rebuig a totes les persones estrangeres sinó només a les que no són blanques.

També va destacar la campanya "Pareu de parar-me", que busca aturar les identificacions per perfil ètnic. En aquesta, es va fer un estudi i una de les dades que se'n va extreure és que **per cada ciutadà amb nacionalitat espanyola identificat, la policia atura 7 persones estrangeres**.

Per acabar, en Cheikh va fer un viatge en el temps tornant als orígens del racisme, parlant-nos de l'època del colonialisme. En aquells temps hi havia una complexa jerarquia de categories racials en la qual totes les combinacions ètniques estaven categoritzades i numerades.

Durant el colonialisme francès es va produir una animalització: es van crear teories del fet que les persones negres eren una raça híbrida entre l'humà i el simi.

Finalment, en Cheikh va subratllar que **la raça no existeix**, és una construcció social inventada pels europeus blancs de l'època colonial. El que existeix és la racialització de la població mundial, és a dir, la classificació de la població per generar diferents classes socials.

ASIL, REFUGI I PROTECCIÓ INTERNACIONAL

*Amb **Maria Creixell**, comunicadora i membre de la Coordinadora Obrim Fronteres (Coordinadora d'entitats i col·lectius per a la defensa dels drets de les persones migrades, refugiades i demandants d'asil.)*

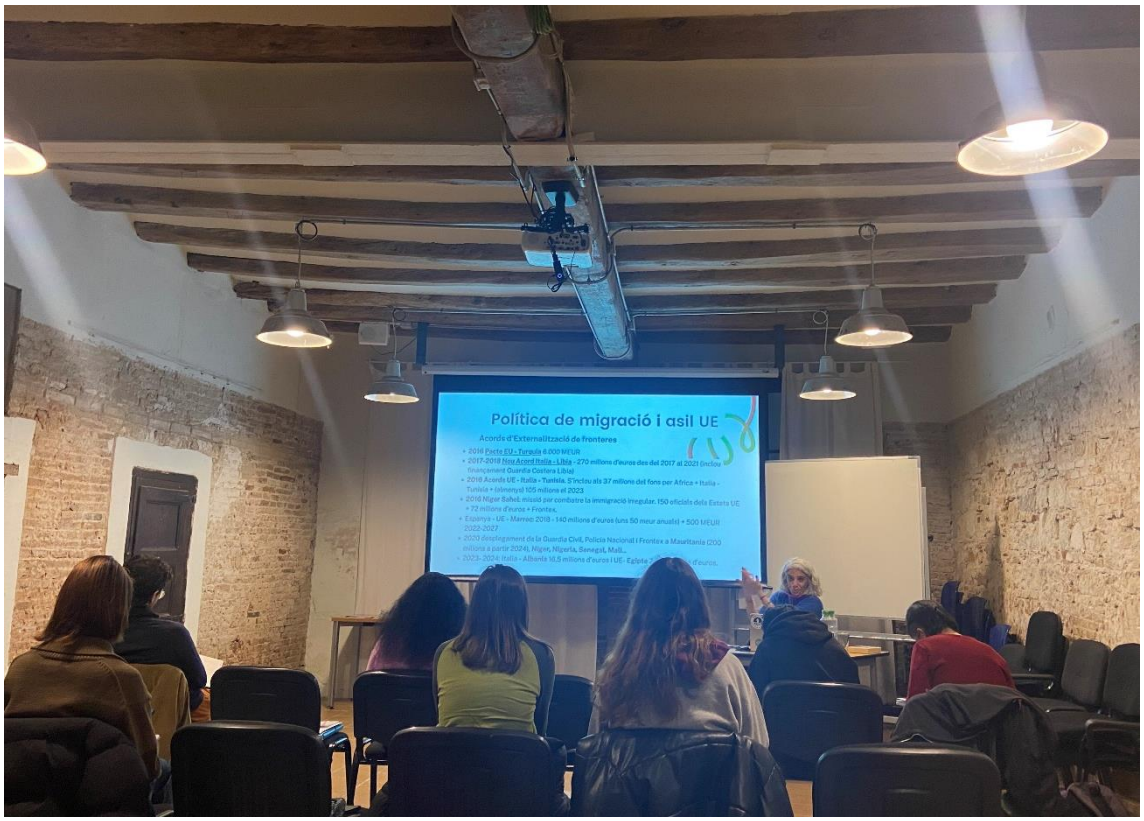

La Maria va començar la seva intervenció explicant què fan des de la Coordinadora Obrim Fronteres.

- Fer denúncia i incidència sobre les vulneracions de drets que pateixen les persones migrades
- Organitzar l'acollida i promoure la inclusió de les persones migrades
- La defensa dels drets de les persones migrades o en contextos de migració
- L'organització d'activitats de sensibilització en relació amb els drets humans i la migració

Principals eixos de treball:

- Acompanyament, seguiment i denúncia sobre l'accés a l'empadronament
- Suport i incidència política en relació amb l'accés als drets

A continuació, va explicar que la gran concepció errònia sobre les persones refugiades és pensar que volen ser refugiades, quan en realitat volen tornar a casa seva, però s'han donat unes circumstàncies en el lloc on viuen que han provocat que aquestes persones hagin hagut de fugir.

D'altra banda, la gran majoria de les persones que migren no creuen fronteres internacionals, sinó que romanen dins dels seus països (s'ha estimat que l'any 2009 hi havia 740 milions de migrants interns).

Què fa que una persona sigui refugiada o migrada?

- Estrangeria: Llei d'estrangeria i Reglament dels estrangers
- Asil: Convenció de Ginebra, Llei d'asil i protecció subsidiària i Reglament d'asil

Hi ha unes lleis que estableixen quins criteris has de complir per rebre uns determinats drets. Aquestes lleis existeixen sobre el paper, però la seva aplicació depèn del país on et trobis.

Fins ara la majoria de les vies per regularitzar-te eren de dos a tres anys, ara amb el nou reglament, a partir del maig, serà de dos anys.

Tipus d'arrelament:

- Sociolaboral: contracte
- Social: familiars espanyols
- 2a oportunitat: persones que els últims 2 anys han tingut un permís de residència i no l'han pogut renovar
- Socioformatiu: formar-se en unes formacions específiques
- Familiar: ascendents o descendents espanyols

En els casos dels menors sense referents, l'Estat en té la tutela fins als 18 anys, però a partir d'aleshores han de buscar-se una feina, un allotjament, etc.

Per tal de demanar asil, la Maria va explicar que s'ha de demanar cita a un telèfon que porta aproximadament un any sense donar resposta. **El reconeixement de l'asil es troba al voltant del 12%.** Ella creu que últimament hi ha una política darrera per intentar que cada cop menys gent demani protecció internacional. Va afirmar que una de les coses que passarà amb el nou reglament que comença al maig és que el temps d'estada com a sol·licitant d'asil no computa per a la regularització.

Context legal UE

Pel que fa a la Unió Europea, aquesta afirma que *la UE i els seus Estats membres estan intensificant els seus esforços per establir una política europea de migració eficaç, humanitària i segura* – web UE.

El total d'arribats irregulars a la UE ha disminuït d'1,04 milions el 2015 a 255.332 al 2023 – web UE.

A partir d'aquesta dada, la Maria va apuntar que molts cops des dels mitjans o des de la Unió Europea es ressalta que han arribat menys persones com un fet positiu, sense tenir en compte totes les persones que es queden pel camí. Aquestes polítiques de migració fan que

les persones refugiades tinguin cada cop més dificultats i, per tant, acabin accedint a rutes més difícils i més llargues per poder arribar a la seva destinació.

La pregunta que es fa molta gent és: **Per què no arriben de forma legal?**

Moltes persones per venir a Europa necessiten un visat, que suposa:

- Un procés burocràtic molt llarg
- Tenir diners "suficients" al compte bancari
- Feina estable i ben remunerada
- Carta d'invitació
- Assegurança de viatge
- Bitllet d'anada i tornada

Tot i complir tots els criteris, molts cops se'ls denega el visat.

Per aquests motius les persones refugiades no venen legals.

Durant l'any 2023 hi va haver 6.618 víctimes en les rutes d'accés a Espanya.

A continuació, la Maria va introduir el concepte de migració regular, que significa la possibilitat de contractar persones d'un altre país perquè vinguin aquí a fer unes feines i, quan acabin aquestes feines, tornin al seu país. El que acaba generant a la pràctica són expedients laborals, hores extra sense pagar, assetjaments sexuals, maltractaments i condicions incomplertes. És a dir, permet tenir mà d'obra barata per complir unes necessitats productives.

Context polític europeu

2015 – un any d'inflexió

Fins aleshores, cada país feia les seves gestions com volia. Aleshores, es va començar la reforma del Sistema Europeu Comú d'Asil per fer que tots els països europeus tinguessin uns sistemes estàndards de criteris mínims per les persones sol·licitants d'asil i tots ho processessin de la mateixa manera.

L'any 2015, més de 911.000 persones arriben a les costes europees i unes 3.550 perden la vida en el trajecte.

Propostes de la Comissió Europea:

- **Pla de lluita contra les xarxes de tràfic de persones i es triplica el pressupost de Frontex** (que suposadament ha de salvar vides al mar): Pressupost 2005: 6,5 milions d'euros – Pressupost 2022: més de 750 milions d'euros d'institucions públiques. Partides per expulsions: +480% en els dos últims anys
- **Mecanismes de reubicació i reassentament de refugiats**. No s'estableixen quotes i s'arriba només al 15-30%

- **Llistes de països "segurs"**: S'estableixen Albània, Bòsnia i Herzegovina, Kosovo, Montenegro, Macedònia, Sèrbia, Turquia, Algèria, Marroc i Tunísia com a països segurs
- **Pla de "suport" per Àfrica**: països del nord global donen diners a Àfrica per desenvolupament de serveis (escoles, sistemes d'aigua, etc.), i a canvi, Àfrica ha d'acceptar que empreses europees que vagin allà a extreure matèries primeres.
- **Retorn voluntari**: Hi ha uns programes en els quals una persona que porta aquí uns 5-6 anys treballant i ja ha fet tot el que havia de fer i vol tornar a casa, se li paga la tornada

Cap on anem? → Pacte Europeu de Migracions i Asil

- Objectiu: Establir unes normes comunes, un "enfocament global" que cobreixi tot el procés
- Aprovat el 19 de desembre de 2023 i ratificat el 10 d'abril de 2024

5 reglaments:

- Reglament Eurodac: millorar el seguiment de les persones sol·licitants d'asil i de les persones en situació irregular a la UE
- Reglament de control: reforçar els controls de les persones a les fronteres exteriors
- Reglament sobre els Procediments d'Asil: estableix un procediment a tota la UE que els Estats membres han de seguir quan una persona sol·liciti asil
- Reglament de la Gestió de l'Asil i les Migracions: com gestionar les persones migrants un cop ja són aquí
- Reglament de crisis: com actuen els estats en moments de "crisi" o "amenaça"

A la pràctica:

- **Fronteres com a espais on no aplica la legalitat** – ficció de no-entrada: tot i que les persones hagin entrat al país, és com si no haguessin entrat, perquè a l'arribada es decidirà si
- **Més discriminació i menys garanties d'accés a asil** – procediment en frontera
- **Normalització de les detencions massives, també de menors** – permanència en privació de llibertat fins a 6 mesos en espais fronterers o en trànsit
- **Un sistema indiscriminat d'expulsions exprés** – utilitza conceptes com "tercer país segur" per denegar sol·licituds d'asil i limitar l'accés al procediment
- **Més pressió als països d'arribada a la UE** – segueix amb l'obligació de demanar asil al primer país d'arribada i permet retornar si no estan registrats al país
- **Solidaritat a la carta** – els estats paguen 20.000 euros per persona rebutjada que van destinats a un fons comú i envien la persona a un altre lloc o la retornen
- **Via lliure per saltar-se les obligacions internacionals**
- **Més criminalització de les persones que migren**
- **Eines digitals per a la vigilància massiva**
- **Evita les vies legals i segures i consolida l'externalització**

Ucraïna, l'excepció

- Activació de la Directiva de protecció temporal
- S'activa el març del 2022 i es prorroga fins al 2025
- Només s'havia activat el 2001 pel conflicte dels Balcans, des de Bòsnia i Herzegovina i Kosovo
- 4,2 milions de refugiats d'Ucraïna registrats com a beneficiaris de protecció temporal o sistemes similars a la UE
- A diferència d'altres persones que han de fer un examen per sol·licitar la protecció internacional i córrer un seguit de riscos per arribar a un lloc d'acollida, la població ucraïnesa té dret a la residència i d'accés a l'habitatge, dret al treball, assistència social i mèdica, tutela legal i accés a l'educació per a la infància
- Obertura de recursos específics per atendre aquesta població

En canvi, amb Palestina no està passant això, ja que no són persones blanques i europees.

MIGRACIONS I GÈNERE A LA MEDITERRÀNIA

*Amb **Chebi Bouroncle de l'Associació ACATHI** (associació sense ànim de lucre que es dedica a la inclusió i el suport de persones LGBTIQ+ refugiades i migrants a Espanya).*

La Chebi va començar la seva intervenció fent que cada una de les participants es presentés i seguidament, expliqués a les altres una anècdota sobre elles.

A continuació, va exposar en què treballen a l'Associació ACATHI. Un dels temes que gestionen són els casos de persones migrades que formen part del col·lectiu LGBTIQ+ i que tenen por de denunciar agressions per por a les conseqüències que pugui tenir això. Així doncs, hi ha una sèrie d'opressions enmig del camí per aconseguir asil polític i aquestes són més específiques pel col·lectiu LGBTIQ+ migrat.

L'accés al padró, a la sanitat pública, a la regularització, etc. són drets, però no sempre estan garantits i per les persones migrades suposa una gran lluita. Per aquest motiu, és important que es preparin per a tota l'energia emocional que implica l'administració.

Una de les participants va preguntar quines són les preocupacions més grans que tenen des de l'associació. A això, la Chebi va respondre que un fet que els preocupa molt és la reforma del Reglament d'Estrangeria que tindrà lloc al maig. A partir d'aleshores, una persona sol·licitant d'asil que vulgui obtenir una residència haurà de renunciar abans a l'asil. Aquest fet suposa que la persona estigui legalment "a la deriva" i hagi d'esperar per la residència uns 6-9 mesos. Va afegir doncs que una altra conseqüència negativa que portarà aquest

canvi legislatiu serà que el temps d'espera com a sol·licitant d'asil no computarà com a temps de residència.

MIGRACIONS, CANVI CLIMÀTIC I VULNERACIONS MEDIAMBIENTALS A LA MEDITERRÀNIA

*Amb **Miguel Pajares**, escriptor, investigador de GENI i GRECS (UB) i president d'honor de la CCAR.*

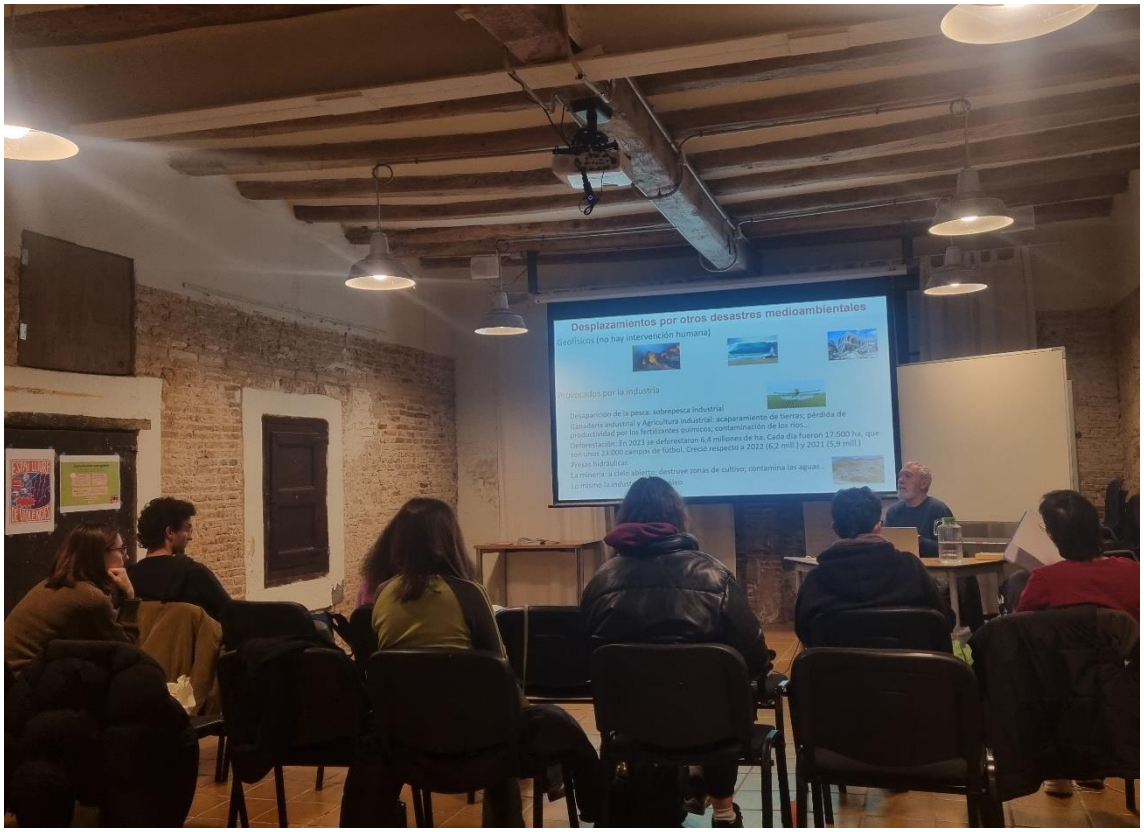

En Miguel Pajares va iniciar la seva intervenció situant quin tipus d'impactes està provocant el canvi climàtic. Trobem dos tipus d'impactes:

- Impactes sobtats hidrometeorològics: pluges torrencials, inundacions, ciclons.
  Tot i que han existit sempre, ara són més intenses i més freqüents pel canvi climàtic.

- Impactes de generació lenta: sequeres creixents, desertificació, pèrdua de productivitat dels cultius.

El canvi climàtic crea més humitat a l'atmosfera. A més, s'està produint una desestructuració dels corrents en jet de l'atmosfera perquè l'Àrtic s'està escalfant. Això fa que quan els corrents s'apropen a latituds més baixes, el cúmul de núvols adquireixi alçades quilomètriques perquè les temperatures són molt fredes en totes les capes atmosfèriques, l'atmosfera té més humitat i, per tant, la condensació de l'aigua és major.

En Miguel va explicar aleshores que, quan va tenir lloc la Dana, va agafar un avió i per molt que s'elevava, no es va arribar a elevar per sobre dels núvols justament a causa d'aquest fenomen.

Aquests impactes mediambientals produeixen desplaçaments. Abans de parlar dels desplaçaments, en Miguel va parlar sobre els impactes mediambientals que no tenen a veure amb el canvi climàtic:

- Impactes geofísics (terratrèmols, tsunamis, volcans, etc.)

- Impactes provocats per la indústria

    - Desaparició de la pesca
    - Ramaderia industrial i agricultura industrial: acaparament de terres, pèrdua de productivitat pels fertilitzants químics, contaminació dels rius
    - Desforestació
    - Preses hidràuliques
    - La mineria
    - La indústria del petroli

Parlant de la mineria, en Miguel va introduir el tema de quins metalls necessitem per a la transició energètica. Va plantejar aleshores la pregunta de **què està passant amb la transició energètica que s'està produint al Nord Global?**

Estem desenvolupant les energies renovables i està creixent molt les energies renovables, però no està disminuint el consum dels combustibles fòssils.

Un problema important és que per a la transició energètica cal produir molt més metall del que s'està produint actualment. El liti que es produïa l'any 2022 s'hauria d'haver multiplicat per 42 l'any 2040, el grafit per 25, el cobalt per 21, etc.

La transició energètica s'està carregant sobre els països del sud global perquè es vol desenvolupar la mineria que és enormement perjudicial pel seu medi ambient i es vol desenvolupar a una escala molt superior a l'actual.

En Miguel va exposar llavors els tipus de desplaçaments provocats pels impactes climàtics:

- **Temporals**: més propis dels fenòmens sobtats.

  S'estan produint 25 milions de migracions cada any per aquest tipus de fenòmens.

- **Permanents**: més propis dels fenòmens de generació lenta.

    - Desplaçaments interns:

La major part dels desplaçaments són interns, són desplaçaments a altres ciutats dins el mateix país: **Hi ha 10 desplaçaments interns per cada persona que es desplaça a un altre país**.

- Migracions:

Quan es produeixen desplaçaments de llarga distància, solen ser als països veïns.

Ja entrant a parlar sobre les migracions, en Miguel va plantejar la pregunta: **les persones migrants que fugen a causa d'impactes climàtics haurien de ser mereixedores de protecció internacional?**

Per respondre aquesta qüestió, hem d'anar a les causes del canvi climàtic. En Miguel va ressaltar que no hi ha controvèrsia científica sobre el fet que aquest canvi climàtic l'hem provocat els humans. És el primer cop en la història que una espècie viva provoca un canvi climàtic.

Des de l'inici de la industrialització es produeix una gran quantitat d'emissions de CO2. Primer amb el carbó, després amb el petroli i finalment també amb el gas.

El CO2 és el gas més abundant. Actualment, estem a uns nivells de CO2 que s'acosten als que hi havia fa 50 milions d'anys.

Compromisos polítics

Els governs saben, des de fa unes quantes dècades, que estem vivint un canvi climàtic produït per les nostres emissions de gasos d'efecte hivernacle.

No només ho saben, sinó que l'any 1992 es va firmar la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic. Aquesta convenció compromet a tots els països del món en la lluita contra el canvi climàtic, que significa reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle.

A partir d'aleshores, aquesta convenció ha reunit cada any a tots els governs firmants en les COP. Fins a l'any 2019 els polítics parlaven molt sobre disminuir les emissions a les COP però després això no es traduïa en polítiques. Això canvia l'any 2019, quan s'estableix l'objectiu de zero emissions netes per l'any 2050. D'altra banda, la Unió Europea es va comprometre a reduir les emissions per l'any 2030 un 55% respecte les de l'any 1990. A partir d'aquest moment, els països comencen a assumir compromisos.

Tanmateix, tot i aquests compromisos, les emissions no han fet més que créixer, ja que el creixement econòmic requereix tota l'energia produïda per l'energia renovable i pels combustibles fòssils.

Els governs assumeixen compromisos, però si no els compleixen no passa res, perquè no hi ha força jurídica en aquests acords.

Responsabilitat política

Els governs són responsables del canvi climàtic; saben com frenar-lo i no ho estan fent. Les persones migrants climàtiques són víctimes de la inacció dels governs i de la vulneració dels tractats internacionals. Així doncs, el canvi climàtic és una causa política i, per tant, les persones que fugen a causa del canvi climàtic mereixen protecció internacional.

Després de la presentació del Miguel, hi va haver un espai per qüestions en el qual es va preguntar si s'està començant a legislar per tal que en el dia de demà les empreses responsables siguin les que paguin la destrucció que han generat.

A això en Miguel va respondre que les corporacions no estan assumint la responsabilitat de l'impacte climàtic que han provocat.

Una altra pregunta que se li va fer va ser què s'ha de fer per combatre el canvi climàtic, a la qual cosa en Miguel va respondre que cal reduir un conjunt d'activitats que suposen despesa energètica. Per exemple, cal relocalitzar indústries i tornar a produir les coses més a prop, consumir productes locals, canviar el sistema agrari a una agricultura agroecològica i reduir els vols. En definitiva, s'ha de fer un tipus d'accions que ens permetin tenir un model de consum que sigui radicalment diferent del que tenim.

Gran part del problema ve perquè no tenim una massa social prou sensibilitzada que doni suport a les mesures polítiques necessàries per combatre el canvi climàtic.

Per concloure, en Miguel va explicar que amb les accions individuals no fem gran cosa, **s'han de canviar els governs per aconseguir una transformació ecològica real**. Les accions comunitàries també són molt importants, per exemple, les comunitats d'autoconsum o el moviment cooperativista.

POLÍTIQUES MIGRATÒRIES A LA UNIÓ EUROPEA I L'ESTAT ESPANYOL: EXTERNALITZACIÓ DE CONTROLS FRONTERERS

*Amb **Lorenzo Gabrielli**, GRITIM-UPF (Grup de Recerca Interdisciplinari en Immigració).*

El Lorenzo va començar la seva intervenció expressant que la migració és un procés que ha estat succeint des de fa moltes dècades i que estava ben vist (ja que suposava més agricultors, més militars per la guerra, etc.), però que s'ha percebut com un problema social molt recentment.

Generalment, cada any hi ha unes 4.000-6.000 temptatives de salt de les tanques de les fronteres.

Les fronteres a Espanya tenen una permeabilitat selectiva: Són molt obertes pels turistes i pels capitals i pels turistes, però no per persones provinents del sud global.

En Lorenzo, doncs, va desmentir dos estereotips que es creuen sobre les persones migrants.

El primer estereotip és que tothom vol migrar cap a Europa, però realment **la majoria de les migracions són cap a altres direccions fora d'Europa**. I el segon estereotip és que tota la misèria emigra a Europa, però la veritat és que **les persones realment pobres no es mouen d'on estan, ja que no tenen recursos per moure's**.

Què és l'externalització del control migratori?

- Acceptació de devolucions forçoses
- Cooperació en tasques de re-documentació
- Tasques de control de vores
- Tasques de prevenció de sortides
- Intercanvi d'informació: quants potencials migrants hi hauria en un determinat lloc
- Acceptació de la presència d'agents d'enllaç europeus
- Patrulles bilaterals: Patrulles per intentar aturar la sortida dels vaixells

En definitiva, **s'exerceix violència per intentar reduir el nombre de persones que arriben al país de destinació**.

El control de les "migracions en trànsit"

- "Emigrant en trànsit": persona que està transitant en un lloc per anar a un altre, però és un criteri força ambigu
- Qui és un immigrant en trànsit?
- Els països veïns com a "zones de filtratge"
- Canvis de la legislació dels països d'Àfrica sobre immigració "irregular"

Analitzant les polítiques migratòries de la Unió Europea, el Lorenzo va manifestar que **Europa està tan obsessionada amb el control migratori que col·labora amb qualsevol país per tal d'aturar migracions, sense importar les violències que aquests països estiguin exercint sobre la població**.

Externalització de l'asil

Traspàs de la tramitació i protecció de l'asil a un tercer país.

- Cas de Dinamarca amb Rwanda
- Cas de l'acord d'Itàlia amb Albània
- Cas de Regne Unit amb Rwanda
- Pràctiques de França

Criminalització de les activitats de recerca i rescat de les ONG

- La presència de les ONG estimularia la migració "irregular"
- No interessa que les ONG salvin a les persones migrants, perquè si no ho fan n'hi haurà menys

Violència com a part estructural de les polítiques europees

- Es bloquegen els vaixells de rescat quan arriben al port
- S'intenta enfonsar els vaixells
- Es denega l'assistència a les persones en risc a la frontera

Resultats de l'externalització

- Persistència dels fluxos
- Desplaçament de rutes
- Augmentació de la violència i de les morts a les fronteres
- Dependència europea de "tercers països"

Per concloure, el Lorenzo va explicar que la majoria dels migrants no entren per Melilla ni per les Canàries, la majoria entren pels aeroports amb un visat de turisme i es queden.

Les persones que aconsegueixen entrar però no tenen visat han de treballar en condicions precàries i estan en perill de ser reportades. Les conseqüències psíquiques d'aquests processos de migració són brutals. En el cas de les dones migrades, moltes són sotmeses a violacions sistemàtiques.

D'altra banda, les persones migrades no poden tornar perquè les seves famílies han invertit molts diners en què vagin a Europa i si tornen seran percebuts com una "inversió fallida".

RACISME A LES AULES

*Amb **Sara Cuentas**, del Centre de Recursos en Drets Humans (periodista, activista i investigadora social des d'una perspectiva feminista descolonial).*

La Sara va començar la seva intervenció fent un exercici amb les participants per abans de fer una formació connectar amb el nostre cos per aconseguir connectar amb les altres persones.

A continuació, va donar alguns criteris sobre com enfrontar-se a una formació:

- Estar disposades a examinar el nostre propi biaix
- Fomentar l'autoexpressió: deixar a les persones ser
- Estar disposades a parlar de racisme com una opressió, violència i injustícia.
- Crear oportunitats de discussió
- El procés és tan important com el contingut
- Estar disposada a dirigir les converses incòmodes i convertir-les en moments educables
- Modelar els nostres valors i la nostra visió

Una de les participants va plantejar la pregunta de: quan el debat està sent monopolitzat per exemple pels homes, com ho fem per fer que parlin les dones. Una manera podria ser

treballar dinàmiques en petits grups. I un altre aspecte important és quan s'està tractant el tema del racisme, no posar el focus en la persona racialitzada.

La Sara va manifestar que l'objectiu d'una formació és deixar una idea a les ments de les persones participants perquè després elles vulguin profunditzar-la.

Va sorgir aleshores la qüestió: **Com ens enfrontem als delictes d'odi?**

Aturem el procés formatiu, ens apropem a la persona que ha comès l'agressió i li preguntem per què ha fet aquell comentari, deixem que la persona s'expliqui.

Atenció i escolta → Evitar la complicitat → Extreure l'acció educable → Comunicar amb el silenci i el cos → Evidenciar que el racisme és après i fa mal

Finalment, es va fer un exercici d'anotar actituds o aptituds que hauríem de tenir i d'altres que no hauríem de tenir com a formadores i es van penjar en post-its en una pissarra.

EL ROL DE LES FORMADORES, METODOLOGIES PARTICIPATIVES I FACILITACIÓ DE GRUPS

*Amb **Blanca Fariña**, sociòloga, diplomada en Psicologia Orientada a Processos, i postgraduada en "Participació i Desenvolupament Sostenible" i amb una àmplia experiència en l'àmbit social i comunitari i en l'acompanyament de persones, en la facilitació de processos i dinamització de grups i organitzacions diverses. És sòcia de la cooperativa Fil a l'agulla, una cooperativa especialitzada en facilitació.*

En primer lloc, la Blanca va començar la seva intervenció fent un exercici amb les participants perquè poguessin expressar com se sentien i segons el seu estat s'ubiquessin en un lloc diferent de la sala.

A continuació, va assenyalar alguns aspectes clau a l'hora de facilitar grups:

- Promoure que els espais siguin segurs: per aconseguir-ho, cal que tothom tingui clar què es farà, quin serà el seu rol, etc.
- Estar oberta als errors d'una mateixa
- Autoregular la participació, ja que no tothom voldrà participar en el mateix nivell

Des de la facilitació de grups intentem entendre per què escalem.

Seguidament, es va fer una activitat en la qual es va convidar a les participants a fer una passa endavant si estaven d'acord amb diverses afirmacions personals.